

ستایش مادر و مقام مادر در فرهنگ‌های مختلف:

روز مادر و مقام مادر در تمامی نقاط جهان گرامی داشته می‌شود. در هر فرهنگ و زبان هر قوم و نژادی که نگاهی بیندازید خواهید دید که جایگاه والایی را برای مقام مادر قائل شده‌اند. هر فرهنگی براساس آداب و رسوم خاص خودش روز مادر را گرامی می‌دارد و آن را جشن می‌گیرد. در ادامه قصد داریم تا به‌طور مختصر به سراسر جهان سرزنیم و ببینیم که مردم در کشورهای مختلف چگونه روز مادر را جشن می‌گیرند.

حضرت فاطمه (س) همان بانویی است که پیامبر اسلام به ایشان لقب ام اییها داده اند و ولادتشان به عنوان روز مادر نام گرفته است اما به راستی دلیل این نامگذاری چیست؟

۲۶ اردیبهشت ۱۳۵۸ ش - (۱۹ جمادی الثانی ۱۳۹۹ ق) - تعیین روز تولد حضرت فاطمه (س) به عنوان روز زن توسط امام خمینی است. نام زن و کلمه مقدس مادر در فرهنگ اصیل ایران اسلامی هم آغوش یاد و خاطر حضرت فاطمه زهرا (س) است. از همین رو و با توجه به اهمیت جایگاه زن در خانواده به عنوان همسر و مادر و به پاس گرامیداشت روز تولد دختر پیامبر اسلام (ص)، حضرت امام خمینی (س) که در این باب مطالب ارزشمندی را به دفعات مطرح کرده بودند، در اولین پیام رادیو - تلویزیونی خود به مناسبت میلاد حضرت فاطمه زهرا (س) این روز را روز زن نامگذاری کردند. در این پیام ضمن اشاره به مقام و منزلت حقیقی زن، بر ارزش واقعی زن در اسلام، مظلومیت تاریخی زن و سوء استفاده رژیم شاه از بانوان و موضوع زن و تربیت اسلامی و نیز ارزش‌های وجودی شخصیت ملکوتی حضرت فاطمه زهرا (س) تأکید شده است.

« فردا روز زن است. روز زنی است که عالم به او افتخار دارد؛ روز زنی است که دخترش در مقابل حکومت‌های جبار ایستاد و آن خطبه را خواند و آن حرف‌ها را زد که همه می‌دانید؛ زنی که در مقابل یک جباری ایستاد - که اگر مردها نفس می‌کشیدند همه را می‌کشتند - و نترسید و ایستاد و محکوم کرد حکومت را، یزید را محکوم کرد. » (صحیفه امام، ج ۷، ص ۳۴۰)

۲۰ جمادی الثانی مصادف با ولادت حضرت فاطمه (س) است، بانویی که گل سر سبد تمام بانوان عالم است؛ تنها زنی که پدرش معصوم، شوهرش معصوم و خودش نیز معصوم بوده و پیامبر گرامی اسلام (ص) (به او لقب ام اییها داده است، یعنی زنی که برای پدرش همچون مادر بوده است).

زندگی و سیره حضرت زهرا (س) (به قدری آموزنده و جذاب است که هر زن آزاده‌ای در جهان او را همچون قدیسه‌ای تحسین می‌کند؛ زنی که تولدتش از دامن خدیجه کبری، همسر پیامبر گرامی اسلام و در

کانون نخستین خانواده اسلامی با نغمه‌های آسمانی و تسبیح قدسیان همراه شد و خداوند به او لقب کوثر را عطا کرد چرا که وی سرچشمه تمام خوبی‌های جهان است.

تولد این بانوی گران قدر به ابتکار بنیان گذار جمهوری اسلامی، امام خمینی روز زن و روز مادر نام گرفت و البته اگر روزی باید روز زن یا روز مادر باشد، چه روزی والاتر و افتخار آمیز تر از روز ولادت با سعادت فاطمه زهرا وجود دارد؟

اگر بخواهیم به این سوال که چرا روز ولادت بانوی مکرمه اسلام به عنوان روز مادر نام گرفته است باید بگوییم اگر بخواهیم برای نمونه از بهترین مادر و از باب زن و همسری بهترین بانو را نام ببریم به حضرت فاطمه (س) خواهیم رسید چرا که وقتی ایشان از حضرت علی می‌پرسند آیا از من راضی هستی یا نه علی (ع) گفت ۹ سال با هم زندگی کرده‌ایم و نشد یکبار از من خواسته‌ای داشته باشی و حضرت زهرا می‌فرمایند از پدرم شنیده‌ام که نکند از همسرت خواسته‌ای داشته باشی که او نتواند آن را برآورده کند که نه در دنیا عاقبت به خیر می‌شوی نه در آخرت و سپس به امیر المومنین می‌گویند اگر از من رضایت دارید دست‌هایت را رو به آسمان بالا ببر و بگو من فاطمه را حلال می‌کنم.

حضرت علی (ع) می‌فرمایند: لطف تو یک لحظه از من دریغ نشد و تو حتی یک لحظه از من خواسته ای نداشتی.

حال بگویید آیا زنی که ۹ سال از همسر خود هیچ خواسته‌ای ندارد و در فضای آن روزها همیشه در کنار همسر خویش ایستادگی کرده است نمی‌تواند الگوی زنان عالم باشد پس ارزش‌های حضرت فاطمه زهرا (س) بسیار بیشتر از صحبت‌هایی است که ما می‌کنیم و شاید نامگذاری روز زن در روز میلاد آن حضرت کار بسیار شایسته ای باشد چرا که شخصیت حضرت زهرا (س) می‌تواند الگوی مناسبی برای زنان عالم باشد.

اگر این روزها از هر کسی بخواهید که چند کلمه درباره مادر صحبت کند هیچکس نمی‌تواند بدون بغض و قطره‌ای اشک از مادرش تعریف کند، مادران گل‌هایی از بهشت هستند که نه فقط در زبان و ادبیات بلکه به معنای واقعی نسبت به این وظیفه و این کلمه ادای دین کردند چه مادرانی که در سرزمین ما سال‌ها به پای میوه‌های باغ درخت زندگی خود جانشان را فدا کردند و آنها را برای حفظ امنیت این روزهایمان فدا کردند و چه مادرهایی که هنوز چشم انتظار بازگشت فرزندان‌شان هستند.

چه مادرانی که مویشان برای ثمر دادن این میوه‌ها سپید گشته است و حالا دست روزگار با آنها نامهربانی کرده است و به دست فراموشی سپرده شده‌اند و چشم انتظار دیدار فرزندان‌شان هستند.

به راستی که هیچ قلمی و هیچیک از ما نمی‌توانیم درباره مادران توصیفی داشته باشیم.

ویژگی های اخلاقی حضرت فاطمه (سلام الله علیها):

حضرت فاطمه (سلام الله علیها) دختر پیامبر اسلام حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله، برترین بانوی عالم هستند. پیامبر بزرگوارمان در مقام و منزلت دخترشان می‌فرمایند: بی شک خداوند با خشم فاطمه علیها السلام به خشم می‌آید و با خشنودی او خشنود می‌شود. فاطمه علیها السلام عزیزترین مردم در نزد من است.

امام عصر عجل الله تعالی فرجه در یکی از نامه هایشان می فرمایند: در دختر پیامبر خدا صلی الله علیه و آله برای من الگوی نیکویی است.

آن کس که خواهان سعادت و رسیدن به بهشت است، بر اوست که از دخت نبی بزرگوار اسلام الگو گیرد و ادامه دهنده راه او باشد. برای اینکار بهتر است با بارز ترین خصوصیات اخلاقی آن حضرت آشنا شویم تا بتوانیم هر چه بیشتر خود را شبیه ایشان کرده و راه سعادت را طی کنیم.

۵ ویژگی حضرت زهرا سلام الله علیها به طور کلی عبارتند از:

۱- حیا و عفت

۲- حضور در صحنه اجتماع

۳- ساده زیستی

۴- ایثار و بخشندگی

۵- اهمیت دادن به خانواده و خانه داری.

ویژگی های حضرت زهرا (س) طبق روایات:

حضرت علی (علیه السلام) می فرمایند: «سوگند به خدا، من زهرا(س) را تا آن زمان که خداوند او را به سوی خود برد، خشمگین نساختم و در هیچ کاری موجب ناخشنودی او نشدم. او نیز هیچ گاه مرا خشمگین نکرد و عملی از او سر نزد تا باعث ناخشنودی من شود».

همچنین نقل است که امام علی(ع) فرمود: «هرگاه به چهره او «زهرا(س)» نگاه می کردم هر گونه غم و اندوه از من برطرف می شد».

امام مجتبی(ع) نقل فرموده اند که: «مادرم فاطمه(س) را دیدم شب جمعه در محراب خود به عبادت برخاسته است و تا نمایان شدن سپیده صبح در عبادت و رکوع و سجود می بود، و می شنیدم که برای مؤمنین و مؤمنات دعا می فرمود و آنان را نام می برد و برایشان دعا می کرد، و برای خود هیچ دعا نمی کرد، به او گفتم: مادر! چرا همان طوری که برای دیگران دعا می فرمایی برای خودت دعا نمی کنی؟»

فرمود: «پسرم، ابتدا همسایه سپس خانه خود».

امام صادق(ع) می فرماید: «... علی(ع) آب و هیزم می آورد و حضرت فاطمه آرد می کرد و خمیر می ساخت و نان می پخت و لباس ها را وصله می زد، و آن بانوی گرامی از زیباترین مردم بود و گونه های مطهرش از زیبایی مثل گل بود. درود خدا بر او و پدر و فرزندان او باد».

امام علی (ع) فرموده است: «فاطمه به قدری با مشک آبکشی کرد تا بر سینه اش اثر گذاشت، و به قدری با آسیاب دستی آرد کرد تا دست هایش مجروح شد و آنقدر خانه رویی کرد و برای پخت و پز آتش زیر دیگ نهاد که لباس هایش گردآلود و دودی گردید؛ و در این امور زحمت و رنج بسیار به او می رسید»...

حضرت زهرا (س) از همان آغاز کودکی فرزندان، عبادت خدای تعالی را در روح و روان آنها تثبیت کرد و خوی پرستش خدای یکتا را در فطرت لطیف آنها سرشت و از همان آغاز به آنها علم آموخت و آنها را برای کسب معارف و تشویق در فراگیری، آماده می کرد، به عنوان مثال به فرزندش حسن (ع) که هفت ساله بود می فرمود: «به مسجد برو، آنچه را از پیامبر شنیدی فراگیر و نزد من بیا و برای من بازگو کن».

وجود مقدس حضرت زهرا علیها السلام و سیره و رفتار و گفتار آن گرامی برای تمام زنان مسلمان مایه مباهات و اسوه کامل است.

بدون تردید وجود مقدس حضرت زهرا علیها السلام و سیره و رفتار و گفتار آن گرامی برای تمام زنان مسلمان مایه مباهات و اسوه کامل می باشد. بانوی بزرگواری که حضرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله در ستایش او فرمود: «أَنَّ ابْنَتِي فَاطِمَةَ سَيِّدَةُ نِسَاءِ أَهْلِ الْجَنَّةِ؛ دخترم فاطمه سرور بانوان بهشتی است».

طبق این گفتار ارزشمند نبوی صلی الله علیه و آله ، حضرت زهرا علیها السلام سرآمد تمام زنان سعادتمند عالم است که در اثر کوشش در راه حق به مقامات عالیه معنوی نائل شده اند.

روز مادر در فرانسه

روز مادر در فرانسه از جایی آغاز گردید که ناپلئون بناپارت به خانواده‌های فرانسوی که فرزندان زیادی داشتند مدال اهدا کرد. در حال حاضر روز مادر در این کشور برابر با آخرین یکشنبه ماه مه یا اولین یکشنبه ماه ژوئن است. در فرانسه مرسوم است که روز مادر را با هدیه دادن دسته گل، عطر، زیورآلات، کیک و شیرینی یا شکلات، جشن گرفتن و خوردن شام و دورهمی جشن می گیرند.

روز مادر در ژاپن

روز مادر در ژاپن برابر با دومین یکشنبه ماه مه میلادی برگزار می شود. در این روز سایر اعضای خانواده صبح زود از خواب بیدار شده و برای مادر خانه صبحانه درست می کنند. در ژاپن مرسوم است که در روز مادر به

مادران گل میخک هدیه داده شود. گل میخک در این کشور نماد پاکی و استقامت است. از جمله هدایای دیگری که در این روز به مادران اهدا می شود می توان به زیورآلات، عروسک های کوشی و آثار هنری خوشنویسی اشاره کرد.

روز مادر در آلمان

در کشور آلمان روز مادر در دومین یکشنبه ماه مه برگزار می شود. پیشینه روز مادر در آلمان به دوران قرون وسطی برمی گردد. در آلمان امروزی، فرزندان این روز را با اهدای کارت تبریک و گل به مادران خود تبریک می گویند. البته گاهی نیز مرسوم است که فرزندان مادران خود را با خرید یک بلیط سفر تفریحی به عنوان هدیه غافلگیر و خوشحال کنند.

روز مادر در ایتالیا

در ایتالیا مرسوم است که در این روز اعضای خانواده دور هم جمع می شوند و برای نهار به رستوران می روند. فلسفه رستوران رفتن این است که دیگر نیازی نباشد تا مادر خانه مثل هر روز برای همه اعضای خانواده غذا بپزد و این روز که ویژه مادران است را استراحت کند. فرزندان نیز با هدایایی مانند گل و دسته گل این روز را به مادرانشان تبریک می گویند.

روز مادر در انگلیس

مبدأ روز مادر در انگلیس روزی است که مسیحیان به بازدید "کلیسای مادر" می رفتند و بعدتر این روز به عنوان روز مادر در نظر گرفته شد. تاریخ روز مادر در انگلیس مصادف با عید پاک است و چون عید پاک هر ساله تغییر می کند روز مادر در انگلستان نیز هر ساله متغیر است. در این روز فرزندان با اهدای هدایایی چون کارت و دسته گل به مادران خود این روز را گرامی می دارند. یکی از کارهای بسیار جالبی که انگلیسی ها در این روز انجام می دهند این است که صبحانه مادر خانواده را آماده کرده و آن را به اتاق خوابش می برند.

روز مادر در پرو

روز مادر در کشور **پرو** یک هفته طول می کشد. در کشور پرو اعضای خانواده در این هفته به مناسبت گرامیداشت مادر، دورهمی خانوادگی ترتیب داده و یا به مهمانی و مسافرت می روند. در کشور پرو در این هفته اجراهای خیابانی و جشن های شاد متنوعی برگزار می گردد. مادران در این هفته می توانند از نمایشگاه ها، موزه ها و سایر مکان های دیدنی به رایگان بازدید نمایند. کودکان نیز با خرید هدیه های کوچک و گل برای مادران خود این مناسبت را گرامی می دارند. مردم پرو در هفته مادر بر مزار مادران، مادر بزرگ ها و همسران فوت شده خود می روند و یاد و خاطره آنها را گرامی می دارند.

روز مادر در مکزیک

روز مادر در کشور مکزیک برابر با دهم ماه مه هر ساله برگزار می شود همچون سایر کشورهای جهان یک روز خاص محسوب می شود. در این روز اکثریت خانواده برای نهار یا شام به رستوران می روند و همزمان با گوش دادن به موسیقی مکزیکي غذا می خورند.

روز مادر در ایالات متحده آمریکا

روز مادر در آمریکا برابر با دومین یکشنبه ماه مه میلادی جشن گرفته می شود و بنابراین تاریخ مشخصی ندارد و هر ساله تغییر می کند. جشن روز مادر در آمریکا با اولین روز مادر رسمی که در مراسم عبادت کلیسای سنت اندروی گرافتون ویرجینیای غربی در دهم ماه مه ۱۹۰۸ جشن گرفته شد تاسیس گردید. در آمریکا در چنین روزی اعضای خانواده دورهم جمع شده و هدایایی چون گل، کارت هدیه و ... را به مادران خانه اهدا می کنند.

روز مادر در ترکیه

روز مادر در ترکیه نیز مشابه آمریکا در دومین یکشنبه ماه مه جشن گرفته می شود. بازارهای خرید به خصوص کالاهای زنانه مثل کیف و زیورآلات در این روز بسیار رونق دارند و تخفیف های ویژه ای را بر محصولات اعمال می کنند. در این روز اعضای خانه زودتر از خواب بیدار شده و برای مادر خانه صبحانه آماده می کنند و ممکن است که برای نهار یا شام به اتفاق اعضای خانواده به رستوران ها بروند.

روز مادر چه روزی است؟

روز مادر که در تقویم های ایرانی ثبت شده برابر با روز ولادت حضرت فاطمه زهرا (س) و برابر با روز بیستم جمادی الثانی سال قمری است. در این روز خانواده های ایرانی دور هم جمع شده و هدایای مناسبی را به مادر خانواده اهدا کرده و زحمات او را ارج می نهند. البته یک روز مادر جهانی هم وجود دارد که برابر با هشتم مارس سال میلادی می باشد و این روز نیز در ایران جشن گرفته می شود.

به علت قمری بودن تاریخ تولد حضرت فاطمه زهرا (س) روز مادر در تاریخ هجری شمسی ثابت نیست.

روز زن چه تاریخی است ؟

روز زن و روز مادر در تقویم رسمی ایران در یک روز گرامی داشته می شود. این روز مصادف با ولادت والامقام ترین و برترین بانوی جهان، حضرت فاطمه زهرا (س) و برابر با ۲۰ جمادی الثانی است.

تاریخچه روز مادر در ایران

در ایران، روز مادر با میلاد حضرت فاطمه زهرا (س) هم‌زمان است؛ روزی که نه تنها برای زنان، بلکه برای همه‌ی انسان‌ها یادآور ارزش‌های انسانی و معنوی است.

پیش از انقلاب اسلامی، روز مادر در ایران در تاریخ ۲۵ آذرماه (سالروز تولد فرح پهلوی) برگزار می‌شد. اما پس از انقلاب، این روز با رویکردی فرهنگی و دینی بازتعریف شد و به روز ولادت حضرت زهرا (س) تغییر یافت.

این تغییر، نشانه‌ی بازگشت به ریشه‌های فرهنگی و مذهبی ایران بود؛ چرا که در باور اسلامی، حضرت زهرا (س) مظهر پاکی و فداکاری است و بهترین الگو برای زنان و مادران شناخته می‌شود.

ویژگی‌های روز مادر در ایران:

- بزرگداشت در قالب مراسم مذهبی و فرهنگی
- اهدای هدیه به مادران و زنان خانواده
- برگزاری جشن‌ها در مدارس و نهادها
- تجلیل از مادران شهدا و زنان فداکار

آیا روز مادر با روز زن یکی است؟

در ایران، روز مادر و روز زن هم‌زمان برگزار می‌شوند و هر دو با سالروز میلاد حضرت فاطمه زهرا (س) مطابقت دارند. این انتخاب اتفاقی نیست؛ بلکه برآمده از دیدگاه فرهنگی و دینی ایرانیان است که حضرت زهرا (س) را نه تنها به‌عنوان مادر نمونه، بلکه به‌عنوان الگوی زن مسلمان و محور خانواده می‌شناسند.

در واقع، در ایران روز مادر فقط به تقدیر از نقش مادری محدود نمی‌شود، بلکه به احترام جایگاه زن در جامعه، خانواده، تربیت و اخلاق نیز گرامی داشته می‌شود. از همین رو، بسیاری از نهادها و سازمان‌ها در این روز، هم از مادران و هم از زنان موفق تجلیل می‌کنند.

در تقویم‌های جهانی، این دو مناسبت جدا از هم برگزار می‌شوند؛ اما در ایران با تلفیق این دو مفهوم، نوعی نگاه فرهنگی ویژه شکل گرفته است که زن را در هر دو نقش «مادر» و «انسان سازنده» می‌ستاید.

فلسفه و مفهوم روز مادر

روز مادر صرفاً یک روز برای هدیه دادن نیست، بلکه یادآوری جایگاه مادری در ساختار انسانی، فرهنگی و اجتماعی است.

مادر در فرهنگ ایرانی و اسلامی، سرچشمه‌ی حیات و اخلاق است. او نه تنها پرورش دهنده فرزند، بلکه آموزگار نخست زندگی است. در متون دینی آمده است:

«بهشت زیر پای مادران است»

این جمله کوتاه، فلسفه‌ی عمیق روز مادر را روشن می‌کند: هیچ مقامی برتر از مادری نیست، و هیچ عشقی با عشق او برابری نمی‌کند.

از دیدگاه روان‌شناسی نیز، ارتباط عاطفی با مادر اساس شکل‌گیری شخصیت کودک است. مادر، نخستین الگوی عشق، امنیت و اعتماد در ذهن انسان است.

روز جهانی مادر؛ نگاهی به جهان

در بسیاری از کشورهای جهان، Mother's Day یکی از مهم‌ترین مناسبت‌های سال است. این روز به‌طور رسمی در دومین یکشنبه ماه مه (May) برگزار می‌شود و ریشه‌ای جالب دارد.

در قرن نوزدهم میلادی، زنی آمریکایی به نام آنا جارویس (Anna Jarvis) پس از درگذشت مادرش، تلاش کرد روزی جهانی برای گرامیداشت مقام مادران تعیین شود. سرانجام در سال ۱۹۱۴ میلادی، رئیس‌جمهور وقت آمریکا، «وودرو ویلسون»، این روز را به‌عنوان تعطیل رسمی اعلام کرد.

در کشورهای مختلف:

- در آمریکا، کانادا و استرالیا: روز مادر در دومین یکشنبه ماه مه گرامی داشته می‌شود.
 - در بریتانیا: آن را Mothering Sunday می‌نامند و در یکی از یکشنبه‌های پیش از عید پاک برگزار می‌کنند.
 - در مصر و کشورهای عربی: روز مادر در ۲۱ مارس، همزمان با آغاز بهار است.
 - در ژاپن و کره جنوبی: همراه با سنت‌های بومی، گرامیداشت مادران با نمادهایی چون گل میخک برگزار می‌شود.
- هرچند تاریخ‌ها متفاوت است، اما مفهوم در همه جا یکی است: قدردانی از مهر بی‌پایان مادران.

مادر در آئینه ادبیات و هنر ایران

فرهنگ ایرانی، مادر را در جایگاهی مقدس و شاعرانه قرار داده است. در شعر فارسی، مادر نماد عشق، پاکی و فداکاری است. شاعران بزرگی چون فردوسی، شهریار، سهراب سپهری، فروغ فرخزاد و فریدون مشیری بارها از مهر مادر سخن گفته‌اند.

نمونه‌هایی از ابیات زیبا درباره مادر:

« به دنیا مادر از جان عزیز تر نیست / به هر آیین که بینم جز تو بهتر نیست » — فریدون مشیری

«مادر ای تاج سر ای روح و روان من / ای تمام نیک و بد در جان من» — شهریار

فریدون مشیری:

مادر، ای روشنی بخش دل و دیده من
ای وجودت سبب بودن و پویدن من

سهراب سپهری:

مادرم آب را می فهمید،
مادرم شعر را می فهمید،
مادرم عشق را می فهمید...

پروین اعتصامی:

ای مادر عزیز که جانم فدای توست
قربان آن نگاه پر از ماجرای توست

اخوان ثالث:

ای مادر مهربان که خاک پایت تاج سر است
بی مهر تو، خانه دل همیشه بی اثر است

قبصر امین پور:

مادر! تویی که دست خدا را گرفته‌ای
وقتی که کودکت، زمین می خورد آرام

مولوی:

مادر آن مرکز مهر است و نشان رحمت است
هر چه نیکی در جهان باشد، از او در فطرت است

در نقاشی و سینما نیز، مادر همواره شخصیتی محوری بوده است؛ از مادران فداکار فیلم‌های دفاع مقدس گرفته تا نقش‌های پرمهر در سینمای اجتماعی معاصر ایران.

روز مادر در سینما و تلویزیون

روز مادر تنها در دل‌ها جا ندارد؛ بلکه در دنیای هنر و سینما نیز جایگاهی ویژه دارد. فیلم‌ها و سریال‌های زیادی در ایران و جهان ساخته شده‌اند که به عشق، فداکاری و نقش بی‌بدیل مادران پرداخته‌اند. در ادامه، چند نمونه از آثار ماندگار و تاثیرگذار معرفی می‌شود:

فیلم‌های ایرانی درباره مادر

۱. (مادر) ۱۳۶۸ - (ساخته‌ی علی حاتمی)

یکی از ماندگارترین فیلم‌های سینمای ایران درباره عشق مادرانه است. داستان مادری سالخورده که فرزندان را در خانه قدیمی‌اش گرد هم می‌آورد، نماد عاطفه، دلتنگی و وحدت خانوادگی است.

۲. (بوی پیراهن یوسف) ۱۳۷۴ - (کارگردان: ابراهیم حاتمی کیا)
فیلمی درباره مادری که پس از جنگ چشم انتظار بازگشت پسرش است؛ نمادی از امید و پایداری مادر ایرانی.

۳. (میم مثل مادر) ۱۳۸۵ - (کارگردان: رسول ملاقلی پور)
از تأثیرگذارترین فیلم‌ها درباره مادری که میان مسئولیت شغلی و عشق مادری، راه دوم را برمی‌گزیند.

۴. (شیار ۱۴۳) ۱۳۹۲ - (کارگردان: نرگس آبیاری)
بر پایه داستان واقعی مادری در دوران دفاع مقدس ساخته شده و تصویری عمیق از انتظار، ایمان و فداکاری مادران شهید ارائه می‌دهد.

۵. (به نام مادر) ۱۳۹۵ - (مجموعه تلویزیونی)
روایتگر روابط مادرانه در قالب داستان‌هایی احساسی و خانوادگی است که معمولاً در ایام نزدیک به روز مادر پخش می‌شود.

نقش مادر در تربیت و جامعه

مادران، نخستین آموزگاران بشرند. تأثیر آن‌ها بر شکل‌گیری ارزش‌ها، رفتارها و حتی جهان‌بینی انسان‌ها غیرقابل انکار است.

نقش‌های کلیدی مادر در جامعه:

- پرورش عاطفی و تربیتی فرزندان
- آموزش مهارت‌های زندگی و اخلاق
- حفظ پیوند خانواده و اجتماع
- ایجاد تعادل روانی و آرامش در محیط خانواده

در تاریخ معاصر ایران نیز، نام مادران بزرگی به چشم می‌خورد:

- مادر شهیدان فهمیده، نماد صبر و استقامت
- پروین اعتصامی، شاعر اندیشمند که الهام‌بخش زنان شد
- توران میرهادی، مادر آموزش نوین ایران

مادرانی که هر یک به گونه‌ای در شکل‌گیری هویت فرهنگی ایران سهم داشته‌اند.

آیین‌ها و شیوه‌های گرامیداشت روز مادر در ایران:

در ایران، روز مادر یکی از پرشورترین مناسبت‌هاست. از چند روز قبل، بازارها و گل‌فروشی‌ها پر از هدیه‌های رنگارنگ می‌شوند و شبکه‌های اجتماعی پر از پیام‌های محبت‌آمیز است.

رایج‌ترین آیین‌ها:

- اهدای گل، به‌ویژه گل رز و میخک
- نوشتن نامه یا پیام تبریک به مادر
- دیدار با مادران سالمند یا تنها
- برگزاری مراسم تجلیل از مادران ایثارگر
- پخش ویژه‌برنامه‌های تلویزیونی و فرهنگی

بسیاری از مدارس و ادارات نیز با برگزاری جشن‌های کوچک، دانش‌آموزان را به یادآوری محبت مادران تشویق می‌کنند.

ایده‌هایی برای تبریک روز مادر:

اگرچه هدیه‌های مادی خوشحال‌کننده‌اند، اما هیچ چیز به اندازه‌ی محبت واقعی و زمان باکیفیت برای مادران ارزشمند نیست. در این روز می‌توانید با ایده‌های ساده و احساسی، مادران را شاد کنید:

ایده‌های هدیه:

- گل‌های طبیعی و دست‌نویس یک کارت شخصی
- نوشتن یک نامه‌ی احساسی
- ساخت آلبوم عکس خاطرات
- یک روز گردش خانوادگی یا شام در خانه
- هدیه‌های فرهنگی یا معنوی (مثل کتاب یا قرآن)

پیام‌های کوتاه و ادبی برای مادر:

- «مادر یعنی عشق، یعنی آرامش، یعنی خانه.»
- «هر روز، روز توست، اما امروز بهانه‌ایست برای گفتن دوستت دارم.»
- «بهشت من، لبخند توست مادر مهربانم.»

زیباترین نقاشی خدا
لبخند مادر است
خدایا این لبخند را از کسی نگیر

تأثیر مادران بر آینده جامعه:

هیچ تمدنی بدون حضور مادران آگاه و توانمند شکل نگرفته است. مادر، اولین مدرسه‌ی انسان است. او ارزش‌ها را منتقل می‌کند، باورها را می‌سازد و آینده را تربیت می‌کند.

در دنیای امروز که نقش زنان در عرصه‌های علمی و اجتماعی پررنگ‌تر شده، مادران همچنان ریشه‌ی ثبات فرهنگی‌اند. جامعه‌ای که به مادر احترام بگذارد، اخلاقی‌تر، مهربان‌تر و انسانی‌تر است.

بر همین اساس، بسیاری از کشورها برنامه‌های حمایتی ویژه‌ای برای مادران شاغل و خانه‌دار دارند تا میان خانواده و کار تعادل ایجاد شود.

روز مادر، فقط یک روز در سال نیست، بلکه یادآور عشق جاودانی است که با هیچ چیز سنجیده نمی شود. مادر، نخستین آموزگار، نخستین پناه، و نخستین عشق هر انسانی است. در جهانی که سرعت و مشغله، احساسات را گاه به فراموشی می سپارد، این روز فرصتی است برای مکث، یاد، و سپاسگزاری. بیایید نه فقط در روز مادر، بلکه هر روز، با لبخند، احترام و مهربانی، قدردان مادران باشیم.

رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله در گفتار دیگری به عظمت و بزرگواری حضرت زهرا علیها السلام اشاره کرده و به دخترش فرموده است: «يَا فَاطِمَةُ أَلَا تَرْضَيْنَ أَنْ تَكُونِي سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ سَيِّدَةَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ؟ اَيَا فاطمه! آیا [به این کرامتی که خداوند به تو داده] خشنود نیستی که تو سرور زنان جهان و سرور زنان این امت و بانوی بانوان اهل ایمان باشی؟»

آری حضرت زهرا علیها السلام جلوه ای کامل از تمام کمالاتی است که یک زن در طول حیات خود ممکن است به آن نائل شود. حضرت امام خمینی رحمه الله در این باره می فرماید: «تمام ابعادی که برای زن متصور است، برای یک انسان [کامل] متصور است، در فاطمه زهرا علیها السلام جلوه کرده و بوده است.»

امام خمینی رحمه الله برای شناساندن ویژگی یک بانوی کمال یافته با اشاره به وجود مقدس حضرت زهرا علیها السلام می فرماید: «آن بزرگوار یک زن معمولی نبوده است؛ یک زن روحانی، یک زن ملکوتی، یک انسان به تمام معنا انسان. او موجودی ملکوتی است که در عالم به صورت انسان ظاهر شده است. زنی که تمام خاصه های انبیاء در اوست. زنی که اگر مرد بود، نبی بود، به جای رسول الله بود. معنویات، جلوه های ملکوتی، جلوه های الهی، جلوه های جبروتی، همه در این موجود مجتمع است.»

با توجه به این ویژگی های کم نظیر، بهترین کسی که می تواند درس زندگی را به بانوان عصر ما بیاموزد، شخص فاطمه زهرا علیها السلام است. از این رو، در این مقال بخش هایی از سیره و سخن آن بزرگوار را که قابلیت الگو برداری و درس آموزی برای زنان مسلمان دارد، تقدیم می کنیم. به امید آنکه بتوانیم - در عصری که از هر سو دشمنان اسلام و شیاطین و سوسه گر، ایمان و ارزشهای اصیل جامعه و امنیت اخلاقی جوانان و زنان را هدف گرفته اند و با هر وسیله ای برای تضعیف باورهای دختران و زنان مسلمان تلاش می کنند - رفتارهای خود را با آن حضرت هماهنگ نماییم و درس هایی از آن بانوی مخدّره فرا گیریم.

قناعت، سادگی و شکرگزاری

یک زن مسلمان در پرتو تعالیم قرآن و اهل بیت علیهم السلام همواره زیّ سادگی و ساده زیستی را نصب العین خود قرار داده، و تمام همت خود را برای تربیت فرزندان صالح و حرکت به سوی کمال قرار می دهد؛ چرا که دلدادگی به دنیا و مظاهر فریبنده آن حضرت زهرا علیها السلام جلوه ای کامل از تمام کمالاتی است که یک زن در طول حیات خود ممکن است به آن نائل شود

مانع رشد و ترقی معنوی و کمال انسانی است. زنی که فقط به دنبال تشریفات، دنیاگرایی و زندگی شاهانه و اشرافی و لباسهای آن چنانی باشد، نمی تواند به اهداف والای زندگی پاک معنوی دست یابد و فرزندان شایسته تربیت کند. به همین جهت، حضرت زهرا علیها السلام با اینکه دختر بزرگ رهبر جهان اسلام بود و می توانست از موقعیت خود بهره برداری مادی بکند، اما چنین نکرد. سلمان فارسی می گوید:

روزی حضرت فاطمه علیها السلام را دیدم که چادری ساده بر سر داشت. با تعجب عرضه داشتم: عجب! دختران پادشاهان ایران و قیصر روم بر کرسیهای طلایی می نشینند و پارچه های زربافت و اشرافی به تن می کنند؛ اما دختر رسول خدا صلی الله علیه و آله که عظمت و جلالش از همه آن ها بالاتر و بیشتر است، نه چادرهای گران قیمت بر سر دارد و نه لباس های فاخر و زیبا! حضرت زهرا علیها السلام فرمود: **يَا سَلْمَانُ إِنَّ اللَّهَ ذَخَّرَ لَنَا الثِّيَابَ وَ الْكَرَاسِيَّ لِيَوْمٍ آخِرٍ؛** ای سلمان! خداوند [بزرگ] لباس های [زینتی] و تخت های [طلایی] را برای ما در روز قیامت ذخیره کرده است.»

حضرت فاطمه علیها السلام آن گاه به محضر رسول خدا صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: «یا رسول الله! سلمان از لباس ساده من تعجب کرد. قسم به خدایی که تو را به رسالت در راه حق برانگیخت! من و همسر من علی علیه السلام همواره زندگی ساده را پیشه خود کرده ایم. فرش خانه ما پوست گوسفندی است که روزها شترمان بر روی آن علف می خورد و شب ها بر روی آن می خوابیم و بالش ما چرمی است که از لیف خرما پر شده است.»

همچنین روزی رسول خدا صلی الله علیه و آله وارد منزل حضرت زهرا علیها السلام شد و دخترش را مشاهده کرد که روی زمین نشسته، با یک دست فرزندش را در آغوش گرفته، شیر می دهد و با دست دیگر با آسیاب دستی گندمها را آرد می کند. از دیدن زندگی ساده، اما گرم و پر عاطفه حضرت فاطمه علیها السلام اشک در چشمان رسول خدا صلی الله علیه و آله حلقه زد و فرمود: **يَا بِنْتَاهُ تَعَجَّلِي مَرَارَةَ الدُّنْيَا بِحُلَاوَةٍ الْآخِرَةِ؛** دخترم! مشکلات دنیا را به یاد شیرینی [و حلاوت زندگی در] جهان آخرت بر خود هموار ساز و تحمل کن!»

حضرت فاطمه علیها السلام نیز عرضه داشت: «يَا رَسُولَ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى نِعْمَائِهِ وَالشُّكْرُ لِلَّهِ عَلَى آلَائِهِ؛ ای رسول خدا! حمد و سپاس خداوند را در مقابل این همه نعمتی که به ما داده است.»

البته ساده زیستی یک بانوی مسلمان به این معنی نیست که ژولیده و آلوده و بد لباس زندگی کند؛ بلکه سادگی او باید توأم با پاکی و تمیزی باشد.

کار و تلاش و خیرخواهی

یک زن با ایمان همواره در راه احیای ارزشهای الهی و پیشرفت جامعه و خانواده اش تلاش می کند و حضرت زهرا علیها السلام نمونه بارزی از بانوان پر تلاش در طول تاریخ است. آن حضرت علاوه بر تلاشهای معنوی در عرصه های عبادت و تقوا، در مورد خانواده و فرزندان نیز الگویی تمام عیار می باشد. کار شبانه روزی برای تعالی و استحکام خانواده، تربیت و پرورش فرزندان شایسته، آموزش علم برای تشنگان دانش، ایراد خطابه و روشنگری مردم در صحنه اجتماع و در یک کلام حرکت با تمام وجود به سوی رشد و کمال از ویژگیهای بارز آن بانوی بانوان عالم است.

حضرت زهرا علیها السلام در گزارشی که در مورد کوششهایش در خانه و خانواده اش برای رسول خدا صلی الله علیه و آله بیان می کند، چنین می فرماید: «لَيْلَتِي جَمِيعاً أُدِيرُ الرَّحَى حَتَّى أَصْبِحَ وَ أَبُو الْحَسَنِ يَحْمِلُ حَسَنًا وَ حُسَيْنًا؛ شب تا صبح به آرد کردن گندم مشغول بودم، در حالی که ساده زیستی یک بانوی مسلمان به این معنی نیست که ژولیده و آلوده و بد لباس زندگی کند؛ بلکه سادگی او باید توأم با پاکی و تمیزی باشد.

ابوالحسن، [فرزندانم] حسن و حسین علیهما السلام را نگه داری می کرد.».

مهمان نوازی

پذیرایی از مهمان از زیباترین آموزه های دین ماست. و این مهمان نوازی را که یکی از این اوصاف بزرگوارانه است، به شکلی زیبا و شایسته می توان در سیره حضرت زهرا علیها السلام به نظاره نشست. روزی حضرت علی علیه السلام مهمانی را به همراه خود به منزل آورد و از حضرت زهرا علیها السلام پرسید: «آیا غذایی در منزل داریم که این مهمان گرسنه را سیر کنیم؟» حضرت زهرا علیها السلام با کمال بزرگواری فرمود: «مَا عِنْدَنَا إِلَّا قُوتُ الصَّبِيَّةِ وَ لَكِنَّا نُؤَثِّرُ بِهِ ضَيْفَنَا؛ در خانه ما فقط به اندازه خوراک یک دختر بچه است؛ اما [امشب] ایثار کرده، [گرسنگی را تحمل می کنیم] و این مقدار غذا را به مهمان می بخشیم.».

تواضع و همدلی با شوهر

از دیگر ویژگیهای یک بانوی مسلمان، همراهی و همدلی با شوهر است. او برای گرم نگه داشتن کانون خانواده، و استحکام روابط بین اعضای خانواده، همواره کنار همسر و پشتیبان و حامی اوست. امام باقر علیه السلام فرمود: علی علیه السلام و فاطمه زهرا علیهما السلام برای همدلی بیشتر در نظام خانواده به حضور رسول خدا صلی الله علیه و آله رفتند تا رهنمودی بگیرند. رسول خدا صلی الله علیه و آله حضرت فاطمه علیها السلام را به کارهای درون خانه گماشت و کارهای بیرون را به علی علیه السلام واگذار کرد. بعد از این رهنمود شایسته، حضرت زهرا علیها السلام با خوشحالی اظهار داشت: «فَلَا يَعْلَمُ مَا دَاخَلَنِي مِنَ السُّرُورِ إِلَّا اللَّهُ بِكَفَائِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ تَحْمِلَ رِقَابَ الرِّجَالِ؛ جز خداوند متعال کسی نمی داند که از این تقسیم کار چقدر خوشحال شدم؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه و آله مرا از انجام کارهایی که مربوط به مردان است، بازداشت.» حضرت زهرا علیها السلام چنان به همسر گرامی خود علاقه مند بود و با آن حضرت همدلی داشت که بعد از وقایع تلخ ماجرای سقیفه و فدک که دل زهرا علیها السلام را شکستند و به خانه اش حمله کردند، آن گاه که حضرت علی علیه السلام وارد منزل شد و فرمود: «فاطمه جان! ابوبکر و عمر در پشت در اجازه ملاقات می خواهند؟ نظرت در این باره چیست؟ حضرت با آن همه خون دلی که از آنان داشت با کمال تواضع فرمود: «الْبَيْتُ بَيْنَكَ وَالْحُرَّةُ زَوْجَتُكَ أَفْعَلْ مَا تَشَاءُ؛[علی جان!] خانه خانه توست و من همسر تو هستم؛ هر آنچه می خواهی انجام بده!»

مهم ترین راز موفقیت در همسر داری

از امتیازات یک بانوی مسلمان توفیق او در امر همسر داری است. اگر در میان زن و شوهر، یکی از آنان فداکاری و عفو و گذشت بیشتری داشته باشد، مطمئناً کار به مشاجره و نزاع خانوادگی منجر نخواهد شد. بنابراین، کم توقع بودن، گلایه نکردن و صبر و استقامت در سختیهای زندگی توسط زنان با ایمان می تواند کمک شایانی به استحکام ارکان خانواده بکند. فرازی از زندگی و سخن حضرت زهرا علیها السلام در این زمینه راهکار جالبی برای همسران شایسته می باشد.

در یکی از روزهای پر مشقت، غذا در منزل امام علی علیه السلام و حضرت زهرا علیها السلام کمیاب شده بود. امام از همسرش پرسید: «فاطمه جان! غذایی داری که مقداری تناول کنیم؟» فاطمه علیها السلام پاسخ داد: سوگند به آن خدایی که مقام و عظمت تو را بالا برد! سه روز است که غذای کافی در منزل نداریم و مقدار اندکی هم که داشتیم به شما بخشیدم و خودم رنج گرسنگی را تحمل کردم.»

امام علی علیه السلام فرمود: چرا به من کار شبانه روزی برای تعالی و استحکام خانواده، تربیت و پرورش فرزندان شایسته، آموزش علم برای تشنگان دانش، ایراد خطابه و روشنگری مردم در صحنه اجتماع و در یک کلام حرکت با تمام وجود به سوی رشد و کمال از ویژگی های بارز آن بانوی بانوان عالم است

اطلاع ندادی؟» حضرت زهرا علیها السلام پاسخ داد:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ نَهَانِي أَنْ أَسْأَلَكَ شَيْئًا فَقَالَ لَا تَسْأَلِي ابْنُ عَمِّكَ شَيْئًا إِنْ جَاءَكَ بِشَيْءٍ عَفْوَاً وَإِلَّا فَلَا تَسْأَلِيهِ؛ رَسُولُ خُدا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ مَرَّاهُ نَهَى فَرَمُودَه اسْتِ كِه از تُو چِیزِی بَخُواهِم وَ بَه مَن سَفارش كَرْدَه كِه: از پسر عمویت چِیزِی دَرخواست نكن! اِگر خُودش چِیزِی آوَرْد، بپذیر وَ گِرَنه خُودت دَرخواست نكن!»

پاسدار حریم عفت و حیا

حضرت زهرا علیها السلام از زیباترین درس هایی که به بانوان آموخت، حفظ عفت و عصمت و حجاب بود. روزی مردی نابینا برای ورود به منزل علی علیه السلام اجازه خواست. حضرت زهرا علیها السلام با ورود وی به پشت پرده رفت و حجاب خود را کامل کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله که در آنجا حضور داشت، پرسید: «دخترم! او که نابیناست و تو را نمی بیند، چرا پشت پرده رفتی و حجاب خود را کامل کردی؟» حضرت فاطمه علیها السلام پاسخ داد: «إِنْ لَمْ يَكُنْ يَرَانِي فَإِنِّي أَرَاهُ وَهُوَ يَشُمُّ الرِّيحَ؛ اِگر او مرا نمی بیند، من او را می بینم و او بوای زن نامحرم را حس می کند.» رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «أَشْهَدُ أَنَّكَ بِضَعَةٌ مِنِّي؛ گواهی می دهم که تو پاره تن منی.»

بنابراین، بانوان محترم باید به مسئله محرم و نامحرم با تمام وجود دقت کرده، آن را رعایت کنند؛ چرا که در صورت عدم رعایت، فرجام ناشایست آن دامنگیرشان خواهد شد. اساساً امنیت اخلاقی جامعه در گرو حفظ حریم زنان و مردان نامحرم است. حفظ ایمان، آرامش درونی، سلامت جسمانی، استحکام بنیان خانواده ها، عزت و سربلندی جامعه و جلوگیری از بزهکاریها و مفاسد متعدد اخلاقی از جمله دستاوردهای حفظ حجاب و رعایت حریم زنان از معرض دید نامحرمان می باشد. به همین جهت، رسول خدا صلی الله علیه و آله طبق فرمان الهی دستور داد که: «بَاعِدُوا بَيْنَ أَنْفَاسِ النِّسَاءِ وَأَنْفَاسِ الرِّجَالِ؛ میان زنان و مردان [نامحرم] فاصله ایجاد کنید!»

بالاترین ارزش

از منظر حضرت زهرا علیها السلام نزدیک ترین حالات زن به خداوند متعال هنگامی است که خود را از دید نامحرم دور نماید و در منزل خود به خانه داری و تربیت فرزند و پذیرایی از همسر خود بپردازد. امام صادق علیه السلام به نقل از حضرت فاطمه علیها السلام در این باره فرمود: «أَنَّ أَدْنَى مَا تَكُونُ مِنْ رَبِّهَا أَنْ تَلْزَمَ قَعْرَ بَيْتِهَا، نزدیک ترین حالات یک زن به خداوند متعال زمانی است که در منزل می ماند [و به امور خانه داری و تربیت فرزند می پردازد]».

آری، یک زن مسلمان هرگز فرمان خداوند متعال را در مورد حفظ عفت و عصمت خود فراموش نمی کند و در طول زندگی حجاب خود را همانند گوهری گرانبها پاسداری می کند. این سخن معروف حضرت زهرا علیها السلام که ضامن پایداری جوامع و مایه استحکام خانواده هاست، همواره باید در معرض دید بانوان مسلمان به ویژه دختران جوان باشد که فرمود: «خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرِّجَالَ وَلَا يَرَاهُنَّ الرِّجَالُ؛ بهترین و نیکوترین عمل زنان آن است که [بدون ضرورت] مردان [نامحرم] را نبینند و مردان [نامحرم] نیز آنان را ننگرند».

خوشبختی و سعادت زن و جامعه بهترین و نیکوترین عمل زنان آن است که [بدون ضرورت] مردان [نامحرم] را نبینند و مردان [نامحرم] نیز آنان را ننگرند

در همین جمله نهفته است که تا می تواند از نامحرم دوری کند و کمترین ارتباط را با آنان داشته باشد؛ اما متأسفانه در عصر ما شیاطین و سوسه گر و دشمنان اسلام تلاش می کنند به هر وسیله و عنوانی زنان مسلمان را از هویت خود جدا کنند و به مجامع عمومی و معرض دید نامحرم بکشانند و به این وسیله آنان را از اهداف اصلی خلقتشان بازدارند.

فرانس فانون نویسنده فرانسوی می گوید:

«نیروهای اشغالگر در کشور مسلمان الجزائر مأموریت داشتند تا هویت و اصالت فرهنگی ملت الجزائر را نابود سازند و در این راه حداکثر کوشش خود را بر تخریب مسئله حجاب و چادر زنان متمرکز کرده بودند؛ زیرا آن را نشانه مهم اصالت ملی زنان الجزائری تلقی می کردند. از دیدگاه استعمارگران هجوم به تار و پود جامعه اسلامی الجزائر ابتدا باید از تحت تأثیر قرار دادن زنان آغاز می شد. دستگاه استعماری فرانسه برای مبارزه با حجاب زنان و بیرون کشیدن آنان از کانون خانواده، مبالغه هنگفتی را اختصاص داده بود. آنها بر این باور بودند که حجاب زن سد محکم و دژ عظیمی در برابر نفوذ غربی هاست. هر چادری که کنار گذاشته شود، افق جدید و گام بلندی در تسلط استعمارگران بر کشورهای اسلامی است. پس از دیدن هر زن

مسلمانی که حجاب را کنار گذاشته است، امید تسلط آنان ده برابر می گردد. با هر چادری که رها می گردد، گویی جامعه اسلامی برای پذیرش و تسلیم در برابر استعمارگران آماده تر می شود».

منبع: پایگاه اطلاع رسانی حجت الاسلام و المسلمین انصاریان

معلم آینده ال